

KLOFIZETÉS

HILYBEN ÉS VIDÉKEN:
 Egy évre ... 240 Lei,
 Fél évre ... 150 Lei,
 Egy negyed évre ... 80 Lei,
 Egy hónap ... 20 Lei.

Hirdetők árának és szerkesztői díjának mellett vétetnek 10%.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és Csanádi Egyesült Vas-
 utak palotájában.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat
 Boulevardul Regale Ferdinand I.
 (János Sárocsog-ut) 22. szám

TELEFON-SZÁM 151.

ARAD, 1922.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Péntek, szeptember 29

Mai számnak főbb közleményei:

- Burópa sorsdöntő órá!
- Rudolf trónörökös vallomása.
- Színházi botrányok Budapesten.
- Konstantin király lemondott.
- Ferradalom Bulgáriában.
- A pénzhiány.
- Betiltott szoborleplezés.
- Apáthy István meghalt.

Tragédia.

Celjatszódott immár a görög tragédia utolsó felvonása: Konstantin király lemondása. Athénben ugyan olyan jelenetek játszódtak is, mint 1918-ban Szófiában, Budapesten, Bécsben és Berlinben. Konstantin lemondása nem meglepő, amint nem az a Görögországban kitört forradalom sem. A veszített háborúk természetszerű jelensége volt ez a múltban és bizonyára az lesz a jövőben is. A veszteségek miatt elkeseredett nemzetek bűnbakot keresnek és ilyenkor a szemük rendszeren a legfőbb helyre irányul, a királyi trónra és a királyt személyében teszik felelőssé ama végzetes eseményekért, amelyek a király hozzájárulása nélkül nem következhetek volna be. Nagy és megrázó Konstantin király tragédiája. Egyszer már trónjáról elűzve a görög nép szinte egyhangú és ujjongó lelkesedéssel hívta vissza, dacára az antant tiltakozásának. S most íme ugyanaz a néptaszítja le trónjáról!

Egy évtizeddel ezelőtt ép a Balkán tüzfészkéből indult ki az eseményeknek az a hosszú és véres láncolata, mely tűzbe borította az egész világot s mely még ma is fejtoztatja egész Európát és most ugyancsak a Balkánra készül visszatérni a tűz és vér, újból fenyegetve Európa még helyre nem állt nyugalmát. Nagy, nagy bölcseségre van ma szükség ott, ahol a népek sorsát intézik, hogy újabb véres komplikációkba ne sodorják Európa országait. Vajon lesz-e annyi bölcsesség Európa államférfiaiban, hogy a Görögországot emésztő tüzet lokalizálják? Mert ha nem sikerülne, az még az amugyis lázban vonagló Európa számára a kegyelemdőfés volna s akkor elpusztulna minden, amit a világháború, a világtörténelem legvéresebb és legpusztítóbb háborúja, még meghagyott számunkra. Egy újabb háborút, egy újabb vérfürdőt Európa egyetlenegy állama sem bírna el. Egy újabb háború oly

egyéneknél is mindannyian bepusztulnánk. Ettől pedig óvjon meg mindnyájunkat az ég. Ezt éreznie kell mindenkinek, akit a sors felelős helyre állított. Akarjuk hinni,

Értekezlet Marcus dr. prefektusnál a piac áthelyezése ügyében.

(Nyolc napig megfigyelik az állapotokat.)

Az aradi piacnak a Piata Avram Iancu (Szabadság térről) a Piata Catedralei (Thököly térre) való hirtelen áthelyezését nagy felzúdulás követte nemcsak az érdekelte kereskedők, de ugyyszólván Arad egész lakossága körében. — Már az első nap szerencsétlenség történt a szinte lehetetlenül túlforgalmas Str. Metianu (Forray utcában), egy tejhordó svábasszonyt ütötte el egy szekér és a holnapi hetipiac fokozottabb forgalma egyenesen veszedelmessé teszi a szűk utcában való közlekedést. Eddig azt hittük, hogy csak a Thökölytér lakosai örülnek a piac odahe-lyezésének, de már az első nap megnyilvánult a lakók felháborodása a piac ellen — a kövezett rész takarítása oly porral járt, hogy tühretelenné tette a helyzetet és a Thököly tér lakói memorandum-ban kívánnak tiltakozni a piac odahe-lyezése ellen.

A kereskedők küldöttségét, mint azt az Aradi Közlöny megír-

ta, Marcus Mihály dr. prefektus nem fogadhatta a miniszterlátogatás miatt és csütörtök délelőttre kérte magához az aradi kereskedő egyesületek küldötteit, amikor a város vezetőit is meghívta a prefektus, hogy a piac áthelyezéséről úgy a kereskedők mint a város álláspontja felől tájékozást nyerjen. Ma délelőtt fél tízkor jelentek meg a prefektus előtt az Aradi Kereskedők Köre valamint a kereskedelmi tanács vezetősége: Ádám György, Adler Andor, dr. Baross Lajos, Faragó Rezső, dr. Papp Tivadar és dr. Szöllösy Zsigmond. A város részéről dr. Robu János főpolgármester és az első kerületi előjáró vett részt az értekezleten.

Faragó Rezső és Adler Andor ismertették a kereskedőknek, a szabadságtéri háztulajdonosoknak és a nagyközönségnek érdekeit, a melyek mind azt követelik, hogy a piac eddigi helyén maradjon. Felhozták, hogy a múltban is törté-

tek kísérletek arra, hogy a piacot áthelyezzék, de a kísérletek egyetlen alkalommal sem váltak be. A nagyközönségnek is nagyon terhes ez az új állapot, a kereskedőknek pedig kiszámíthatatlan károkat okoz. A szabadságtéri kereskedők forgalma az áthelyezés óta a minimálisra csappant. Ha a vidéki vevők nem találják meg a piac mellett bevásárlóhelyeiket, hazamennek és otthon szerzik be szükségleteiket. Emiatt a város forgalma szenved kárt. Felhozták azt, hogyha esetleg kényelmesebb lenne is az új helyzet, felérhet azzal a kiszámíthatatlan kárral, ami a város legnagyobb adófizetőit éri és amely kár az adók leszállításával a város és állam háztartására hárul! Hasonlóan érveltek a piac visszahelyezése érdekében Ádám György és dr. Papp Tivadar.

Robu János dr. főpolgármester az áthelyező határozatot hozó városi tanács szempontjait tárta fel. Elmondotta, hogy a piaci napokon az Asztalos Sándor, Eötvös, Petőfi és Forray utcákban valósággal összetorlódtott a forgalom. A városnak az az igyekezete, hogy a város fejlődését is előmozdítsa és a két piac rendbentartása és takarítása nagyon megnövelte a köztisztasági kiadásokat.

Hosszas tárgyalás után Mar-

Egy magyar művész karrierje.

(Beszélgetés Major Henrikkel.)

BUDAPEST. A napokban a bécsi vonattal Budapestre érkezett Major Henrik festőművész, a kitűnő karrikaturarajzoló, aki három évvel ezelőtt utazott el a magyar fővárosból és aki ez alatt a három év alatt a legragyogóbb karriert érte el külföldön: a londoni „Graphic” rajzolóművésze lett, szellemes és markáns karrikaturáit az egész világon híressé tették a fiatal magyar művész nevével. Felkerestem Major Henriket, aki ragyogó sikereiről a következőket mondotta el:

— Három évvel ezelőtt támadt az a gondolatom, hogy az itteni nehéz viszonyok miatt külföldre megyek szerencsét próbálni. Először is Csehszlovákiába mentem, Pozsonyba és Prágába, rajzoltam, kiállításokat rendeztem és szép sikereket értem el. Prágából Bécsbe mentem, ahol nagyon nehéz volt a zilált viszonyokat megszokni, ezért régebbi studiumjaim alapján kiadtam egy albumot, amelynek révén hozzájut-

tam ahhoz az összeghez, amely Hollandiába való utazásomhoz szükséges volt. Amsterdamba mentem körülbelül egy évvel ezelőtt, felmentem a „De Telegraf” szerkesztőségébe, és ott azt mondtam, hogy szeretném lerajzolni a szerkesztőséget. Ez az ötletem onnan támadt, hogy néhány évvel ezelőtt még itthon lerajzoltam a „Magyarország”, „A Nap”, „Az Est” stb. szerkesztőségeinek tagjait és ezzel nagy sikert értem el. A hollandi lap szerkesztőségében kissé furcsállották és sehogyan sem értették meg ajánlatomat. Beszélgetés közben azonban már lerajzoltam a lap komoly külpolitikusait, akik a rajzok látára elkezdtek hangosan kacagni. Bevettek Schröder főszerkesztőhöz, aki szintén lerajzoltatta magát és azonnal szerződtetett. Még aznap elvitt a városi közgyűlésre, ahol lerajzoltam a városatyákat s egész Amsterdam napokig ezeken a karrikaturákon mulatott. Négy hónapig voltam Amsterdamban, közben minden nevezetes eseményt lerajzoltam és lefestettem. Portrét készítettem Coligny milliárdosról, a

hollandiai petroleumkirályról, aki beprotezsált Vilma királynőhöz. A királyné négyyszer ült csak mért a képeit gyorsan kellett elkészíteni és munkámmal itt is nagy sikert értem el. A hollandi művészek a legnagyobb szeretettel fogadtak, művészklubjukban külön estélyt rendeztek, ahol mindenkit lerajzoltam.

— Amsterdami karrikaturáimból füzetet készítettem és ezzel a füzetet átmentem Londonba, ahol beállítottam a „Graphic” szerkesztőségébe. Amsterdamban már tanultam valamit angolul, de azért rendkívül magyaros dialektusban közöltem Will főszerkesztővel, hogy szeretnék lapjában rajzokat elhelyezni. Nem nagyon értették meg egymást, de segítettem magamon. Pár pillanat alatt lerajzoltam és átnyújtottam neki a karrikaturát. Hallatlanul mulatott. Hangos nevetésére bejöttek a segédszerkesztők, akiket sorra lerajzoltam és akik nem győzték csodálni a gyorsaságot, a hasonlatosságot és a rajzok nevetető voltát. Will főszerkesztő azonnal megkérdezte, hogy mi az igényeim. Azt válaszoltam:

még a tizenötödik században? — „Hol van már a tavalyi hó.” Nagy selyma volt a kutyá, kártyás, rabló, csirkefogó. Legalább is így emlékezik meg róla az irodalomtörténet, nem csoda tehát, ha ilyen szépen és találóan tudta kifejezni magát.

A kártya-klubok pedig vígan virágnak és a mindenütt egyforma zöld posztóban kinyílnak a különböző kártyák színes virágai és ugyanakkor befognak a játékosok reményeinek gyenge hajtásai. És kezdődik minden előről, a családi vagyon elkotyavetyélése, sajnos nem is ritkán a család becsülete is és csak éppen a munka kóborol árván, nem áll szóba vele senki. — Mindez pedig egyes iparlovagnak, aki abban a szerencsés helyzetben van, hogy a pinkát bérlé, busás hasznót jelent. A legutóbb is egy budapesti játékbarlang 12 millió osztalékot fizetett a három pinkabérlőnek egy negyedév alatt. A legszomorúbb pedig az egészben az, hogy ezt a három urat még gentlemannak is tartják és szóba állnak velük. Hány tönkrement család, feldúlt otthon, sárba tiport női becsület siratja ezt a 12 milliót. — Szóval Budapest, vagy legalább is a könnyelműbb része, most zöldbe rándul még télen is. A kártyaasztalok zöld színén üdül fel a pesti polgár és ott lesi azt a pillanatot, amikor elcsipheti a szerencse uszályát. Mert erre a mezőnyre tértet te a kegyetlen élet, a valuta átka.

Az árva piactér.

(Patkányok a hatósági bódékon.)
A város közönségének, különösen az érdekelte háziasszonyoknak figyelmét ma a piac áthelyezése körüli harcok kötik le. Két párt alakult: az egyik helyesli a tanács határozatát, amely szerint a Piata Jancu Avramról (Sza hadság-térről) a Piata Catedralei (Thököly-térre) helyezték a piacot, a másik a leghevesebben agitál ellene. Küldöttségek járják napról-napra a prefekturát és a városházát, amelyeknek egyrésze közönséget szavaz a nagyszemű ötletért, a másikrésze pedig kéri a tanácsot határozatának megmáskosítására. Ma délelőtt a gyümölcsárusok küldöttsége jelent meg a városházán és kérte a piac visszahelyezését. A küldöttség vezetői elmondták, hogy mióta új helyükön ültették fel sátrukat, alig árulnak valamit.

A Piata Avram Jancu (Szabadság-tér) pedig árván üresen tántog a pompás holmikkal megrakott boltok előtt. Az-az mégsem teljesen üres a nagy tér. A piac áthelyezése óta esténként furcsa, apró kis sötétszürke árnyékok szaladgálnak az elfagyott piacon. A piac áthelyezése legsúlyosabban talán az ezer és ezer számra elszaporodott patkánytáborra érintette. Néhiány nap óta nagyon szűkösen jut nekik a jóból. Kénytelenek voltak ráfanyalodni a téren disztelenkedő hatósági sátrak szomorú és szűkös kosztjára. A bódék gyalulatlan deszkáin, oldalán és tetején tömegesen mászkálnak a patkányok. A Szabadság-

tér házáinak emeleti lakói most azzal szórakoznak, hogy gyönyörködnek a bódék tetején futkározó patkányokban. A patkányok

Európa sorsdöntő órái.

(Lemond a szultán. — Kemal ragaszkodik az átkeléshez. — Izgalom Konstantinápolyban. — Jugoszlávia készülődik. —

BÉCS. A Newyork Herald egy vezető diplomata nyilatkozatát közli, aki szerint Európa sorsdöntő órákat él át. A helyzet bizonytalan és ezért nem valószínű, hogy Kemal akármilyen közvetítő javaslatot is elfogadna.

ZÜRICH. Párisi jelentés szerint az angorai kormány választ mára várják. Angol körökben úgy tudják, hogy Kemal ellenjavaslatot fog tenni, amelyben ragaszkodik a Dardanellákön való átkeléshez, Trácia megszállásához és Bulgária és Oroszországnak a konferencián való részvételéhez. Kemal azt is követelni fogja, hogy az angol flotta a tárgyalások alatt semmiféle katonai mozdulatot ne végezzen.

PÁRIS. A Chicago Tribune Konstantinápolyi jelentése szerint a szultán lemondását a trónörökös javára biztosra veszik. A trónörökös minhelyt trónra kerülne, Kemal pasát azonnal nagyvezérré nevezné ki.

PÁRIS. Az egész francia sajtó komolynak tartja a helyzetet és azt írják az egyes lapok, hogy a balkáni legújabb események felborították a Balkán békéjét. (Rador)

KONSTANTINÁPOLY. Kelet-tráciában rendkívül izgatott a hangulat a mohamedánok között a görögök ellen. Lüleburgasban a törökök a görög hivatalnokokat elűzték és a görög zászlókat eltávolították, több más tráciai községből pedig teljesen kiűldözték a görög lakosságot.

KONSTANTINÁPOLY. A lakosság lázadó hangulata miatt az angol tisztek rendkívül nyugtalanok és az angol helyőrség sem érzi már magát biztonságban a török fővárosban. Harrington parancsnokló tábornok tegnap Breck admirálissal megvitatta, hogy milyen intézkedéseket tegyenek a rend fenntartására és a török fővárosban levő angol csapatok biztonságának megoltalmazására. — Diplomáciai körök szerint Kelet-trácia megszállását a törökök minden körülmények között keresztülvetik és az ugynevezett semleges zóna biztosítása is csak ideig-óráig sikerülhet. A Daily Mail jelentése szerint Konstantinápolyban belseviki agitátorok is dolgoznak, akik a kemalisták több megbízottjával együtt működnek és szítják a hangulatot az antant ellen. A legutóbbi napokban röpiratokat szórtak szét, amelyekben Anglia elleni felkelésre szólították fel az összes mohamedánokat.

LONDON. Félhivatalosan jelentik, hogy a szmirnai angol konzul elhagyta a várost és az egyik an-

nyok fészke a bedeszkázott vértanu szobor tövében van, amelynek a kitakarítását a hatóságok figyelmébe ajánljuk.

gol hadihajóra ment. Konstantinápolyból elutaztak az angol tisztek ott tartózkodó családtagjai, így többek között a parancsnokló Harrington angol tábornok felesége is, amit komoly szimpptomának tartanak.

LAIBACH. Horvátországban és szlovénkedakta területeken nagy az izgalom a jugoszláv kormány által elrendelt tömeges katonai behívások miatt. Zágrábban és Laibachban attól tartanak, hogy a jugoszláv kormánynak egyéb céljai is vannak, amelyek bonyodalmakhoz vezetnek. A Boszniából érkező hírek szerint ott is nagy az izgalom a kormány görögbarát politikája miatt.

KOPPENHÁGA. Moszkvai jelentés szerint Karakán helyettes külügyi népbiztos az antanthoz új jegyzéket intézett. Ebben utalással Oroszország különleges helyzetére a Fekete tenger partján a legnyomtatékosabban követeli, hogy a keleti konferenciára az összes bal-ti államokat hívják meg.

PÁRIS. A Matin szerint 5 angol cirkáló és 12 torpedóromboló, amelyek eddig Maltánál horgonyoztak parancsot kaptak, hogy induljanak el a Boszporusz felé.

LONDON. A Daily Chronicle-nek jelentik Konstantinápolyból, hogy Kemal pasa hirtelen megváltoztatta magatartását és vonakodik a szövetségesek jegyzékében kifejtett feltételek mellett tárgyalásokba bocsájtkozni. Kemal válasza, amelynek ma kell megérkeznie a szövetségesekhez, a következő ellenköveteléseket tartalmazza: A Dardanellák katonai leszerelése követelésének elutasítása, Oroszország és Bulgária részvétele a békekötés megelőző minden konferencián; Törökország azon jogának megállapítása, hogy a partvidéket és Trácia egyes stratégiai fontos pontjait megerősítheti. Angol szempontból az utolsó követelés a legfontosabb és a legsúlyosabb. Ha a jegyzék tényleg ebben a formában beszél, akkor az egyenlő az ultimátummal. A hirtelen változás Kemal magatartásában a konstantinápolyi angol körökben nagy zavart okozott. Az angol hajók előkészületeket tesznek a mintegy 5 ezer főnyi angol lakosság behajózására.

LONDON. A Reuter ügynökség jelenti Konstantinápolyból, hogy az Erenköjnél semleges zónába behatolt török lovashadosztályon kívül Bigha felől egy másik török hadosztály is átlépte a semleges zóna határát. Ezeket a csapatmozdulatokat Kemal még a szövetségesek meghívásának megérkezte

előtt határozta el és így ez nem tekinthető feltétlenül támadásnak.

LONDON. A szövetségesek konstantinápolyi főparancsnoka elhatározta, hogyha Kemal pasa az antant jegyzékét elfogadja, fel fogja szólítani, hogy a Mudániában, Brüssza kikötővárosában tartandó fegyverszüneti tárgyaláson vegyen részt.

Hogy áll a leu?

Szeptember 28-án fizettek 100 lelért

Párisban ^{Bucaresti je} 8:15 ^{lentés szerjnt} frankot ^{Bpesti jelen} 8:— ^{tén aszerint}

Budapesten 1650 koronát
Brüsszelben 9:— frankot.
Berlinben 985 márkát
Belgrádban 46:— dinárt.
Bécsben 455 koronát

A város önbiztosítása.

(Arad vezetőségének terve.)

Érdekes tervvel foglalkozik Arad város vezetősége. A terv szerint a város tulajdonát képező épületek biztosítását meg akarja szüntetni és önbiztosítást szándékozik létesíteni. A város évente nagy összeget fizet a biztosítótársaságoknak és ezt az összeget a terv szerint a város házipénztárában fogja befizetni az önbiztosítás alapjára. A város vezetősége érintkezésbe lép Cluj (Kolozsvár), Oradeamare (Nagyvárad) Timisoara (Temesvár városok) vezetőségeivel és ajánlani fogja, hogy Aradhoz hasonlóan tegyenek lépéseket az önbiztosítás megszervezésére és egyúttal tegyenek lépéseket arra nézve. Mivel a város vezetői a fenti név város egy mással viszontbiztosítást.

Forradalom Bulgáriában.

(Véres összeütközések. — Letartóztatott volt miniszterek.)

BÉCS. Szófia-i jelentések szerint ott folytatódott a forradalmi mozgalmak. A kormány nagyszámú katonaságot szállított a forrongó helyekre. A katonaság a tömegre lött. Hír szerint 50 halott és 800 sebesült az áldozatok száma. A katonaság kihirdette az ostromállapotot. Az ellenzéki pártok a kormányt titkos szervek alakításával meg akarják buktatni. Több vidéki városban felbomlott a rend és összeütközések voltak a tömeg és hatósági fegyveres erő között. Az egész bulgár sajtó támadja a kormányt. Több minisztert súlyosan inzultáltak. Boris király egy táviratban felelőssé tette a kormányt a forradalmi eseményekért. (Rador.)

SZÓFIA. Hivatalosan jelentik, hogy a kormány törvényjavaslatot készített a Bulgária háborúba való beavatkozásáért felelős kormányok és politikusok ellen. A javaslat szerint a bűnösség kérdésében népszavazás dönt. A javaslatot a király a minisztertanácsn már elfogadta és ezért a kormány már el is rendelte a Gosev, Danev- és Manilov-kormányok tagjainak letartóztatását, ami meg is történt. A letartóztatott Gosev, Danev és Malinov kormányok tagjai ellen az a vád, hogy titkos szervezeteket alakítottak azért,

hogy a törvényes állapotokat megdönték. A szervezetek állítólag Wrangel orosz ellenforradalmi tábornokkal is szövetkeztek.

Irodalom, művészet

Legénykérés.

(Premier a városi színházban.)

Kedden este Villányi Andor és Forró Pál „Legénykérés” című vígjátékának a bemutatója volt az aradi színpadon. Ugyilátszik a két író külön-külön külön, mint ebben az együttesben, mert erről a vígjátékról nem sok jót mondhatunk. Az ötlet maga, mely a darab magvát képezi, egyáltalán nem eredeti: Shakespeare Romeo és Juliájának és Vörösmarty Két szomszédvárának ugyan csak két család halálos és évszázados gyűlölködése az alapja. Csak a kibontakozásban van különbség, mert amíg az utóbbi két nagy irónál a kibontakozás tragikus, Villányiék a vígjátéki megoldást választották. A darab bonyodalma tulságosan, mondhatni a naivitásig átlátszó. Az uraságok szerelmi ügyeinek intézésében tulságosan nagy szerep jut a cselédségnek. Sok a darabban a valószínűtlenség is. Hogy csak a legkirívóbbat felemlítsük: teljességgel lehetetlen, hogy a két „ellen-ség”, a tőszomszédos birtokosok, ne ismerjék egymást s hogy a fiatal Cséthy hétszámra szerepelhessen mint vendég, anélkül, hogy legalább a cselédség valamelyik tagja fölismerje és így tovább.

Az előadás elég jó volt. Azonban Kálmán Sári kissé sötéten festette alá Margit szerepét. Tulságosan drámai volt és azt a benyomást keltette, mintha ez a szerep nem neki való volna. Jávor Alfréd a vendég szerepéből kihozott mindent, ami abból kihozható. Épp úgy jó volt a hozományvadász szerepében Darvas Ernő is. Rózsi szerepét bizonyára nem úgy gondolták el a szerzők, mint ahogy azt Tibor Lóri megjátszotta. Mentsége, hogy nem ő tehet róla, hogy neki osztották ki ezt a szerepet. Novák Irén Trézsi alakítása finom volt, elsőrendű volt. Ugyanez mondható Olasz Lajos Gergely-alakításáról is. Az öreg gazdában Szántó Jenő jeleskedett. Sipos Zsigmond Cséthy szerepében újból bizonyítást tett kiváló színészalkalmatosságáról. (s. j.)

* Színházi heti műsor. Péntek: Sylveszter. Ujdonság. A. bérlet. Szombat: Sylveszter. Ujdonság. B. bérlet. Vasárnap d. u.: A Hamburgi menyasszony. Este: Sylveszter. Ujdonság. C. bérlet.

* A színházi iroda hírei. A Sylveszter. Az utóbbi évek operetttermékei közül a legszenzációsabb a Sylveszter. A magyar fővárosban a Blaha Lujza-színház mutatta be a darabot s a pesti közönség tomboló lelkesedéssel fogadta. Hosszu hónapokig volt Budapesten műsoron a darab, de a siker nagy része a szereplő művészeket illette meg, különösen a darab vezetés szerepét játszó Galetta Ferencet, aki remek kabinet-alakítást nyújtott e darabban. A pesti sajtó ezt egyöntetűleg megállapította s az aradi előadások érdekességét nagyban emeli az, hogy itt Aradon is Galetta Ferenc kreaálja a férfi főszerepet, a női főszerepet az aradi közönség közkedvelt művésze: Horváth Mici játssza, akinek új toalettjei nagy feltűnést kelte-

nek. Szenzációja a darabnak Sebestyén Jenő és Balogh Böske tánc-kettőse: a darab harmadik felvonásában nagy néger-táncot mutatnak be. A tánc eddig mindössze Budapesten lett bemutatva: figurái újak, ötletesek s a Shymminél is modernebbek. Érdekessége még a darabnak a műiatós jelenet Almay Laci cigány-primás vezetése mellett. A darab rendezése sok meglepetést hoz a közönségnek. A Sylveszter iránt az érdeklődés oly nagy, hogy a színház igazgatósága pénteken, szombaton és vasárnap este is műsoron tartja a darabot. — A Hamburgi menyasszony. Vasárnap először mutatja be délutáni előadásban a városi színház az idény első nagy operett-ujdonságát: A Hamburgi menyasszonyt. — Apám felesége. A francia színpadok hónapok óta új kiváló vígjáték dominálja: az „Apám felesége.” Az aradi városi színház az összes vidéki színházak közül elsőnek szerezte meg a nagyszerű darabot. Az aradi premier most van előkészületben, a társulat prózai ensembléje napok óta tanulja a darabot, mely a jövő hét keddjén kerül bemutatásra.

* Haladás a Csányi Májás karnagy klarinét, hegedű, gordonka és zongorára írott kiváló kvartett-jét adják elő szerző vezetése mellett Nachman Ferenc, Fülöp Frigyes és Halász Gyula aradi művészek.

* Hoffmann Magda hangversenye. Hoffmann Magda hegedűművész-nő keddi esti hangversenyén nagyszerű fejlődésről tett tanubizonyítást. Legutóbbi aradi hangversenye óta biztosabb lett a keze és technikája a tökéletesedés felé nagy haladást tett. Hoffmann Magda ma már kiforrott művész, aki azonban még mindig fejlődésképes. Érzéseiben elmélyült, a játékában mindvégig egyéni. Kitűnő volt Beethoven f-dur hegedűszonátájának előadása, de különösen szép sikere volt Mendelssohn hegedűversenyének bravuroz előadásával. Végtelen sok finomság jellemezte Schubert-Wilhelmi: Ave Mária-jának előadását. Paganini Caprice-ének előadásába több életet kellett volna vinnie. Elsőrendű technikai készségéről különösen Hubay: Carmen Ábrándjának előadásával győzött meg. A rokonszenves fiatal művésznőt hangversenye végén a szépszámú közönség megérdemelt meleg ünneplésben részesítette és a művész-nő még eljátszotta ráadásul Schumann „Berceuse”-ét. A zongorakíséret dr. Szelle Károly művészi munkája volt. (b. i.)

* Gellinek Lotte, az általánosan kedvelt és neves énektanárnő október 7-én este 8 órakor tartja növendék-hangversenyét nagyszámú növendékeivel és elsőrendű egész modern műsorával. Jegyek már kaphatók Blochnál.

* Waldbauer-Kerpely vonós-négyes játszik október 4-én és 8-án a Kulturpalotában. Szószaporítás volna egyebet is írni erről a maga nemében páratlan zenei együttesről. Várjuk őket és örülünk jövővelüknek. A hangversenyeket a Filharmónia rendezzi, jegyeket Scherhag H. és Fia cég árusít.

— Kirabolt angol követ. Varsó. Az angol követet kirabolták. Egy milliárd lengyel márkát és fontos okmányokat vittek el lakásáról.

Rudolf trónörökös vallomásai.

(Rajongás Franciaországért. — Leszólta Németországot.)

Egy intelligens, okos és modern gondolkozású ember levelei fekszenek előttünk: Rudolf trónörökös levelei, melyeket egyik jó emberéhez, Szepsz Móríc bécsi szerkesztőhöz írt 1882-től 1889-ig. A mindenképpen érdekes írások minden sorából a néhai trónörökös liberális életfelfogása és józan, de kissé talán tulságosan nyárspolgári világnézete sugárzik ki, ami annál különösebb és jelentősebb ránkérve, mert hisz Rudolf apjánál, Ferenc Józsefnél, a legfejedelmibb magatartású uralkodó udvaránál és légkörében nevelkedett.

A levelek, melyeket Szepsz Móríc fia rendezett sajtó alá, egészen emberi megnyilatkozásokkal vannak telve s bár témájuk legtöbbször a politikáról szól, Rudolf erről is egyszerűen, közvetlenül és úgy ír, mint akit bevallása szerint „hivatalosan semmiről sem informáltak.” Így azután természetes, hogy írásai sokszor naivul liatnak s egyáltalán nem látszik ki belőlük, hogy írójukat — aki egyébként ügyesen kezelte a tollat — uralkodásra nevelték volna. Sőt, nyilvánvaló, hogy Rudolf épp a politikai életben való tájékozatlansága elől menekült az okos, jól informált és tapasztalattal rendelkező újságíróhoz, a kivel azután nyugodtan, bizalmasan beszélhetett és kicserélhette nézeteit.

Rudolf beszélt is mindenről, ami őt érdekelte. Kritizálta a felsőbb tizezreket, a társadalmi szokásokat, elmefuttatásokat írt a spiritizmusról és cikket a fiatal Sylva Tarouca-ról, meg Klam Martinic-ról, akiket azért tartóztatott le a rendőrség, mert a zsidók ablakait bedobálták... majd pedig híreket ad a szerkesztőnek, udvari információkat, hogy a *Neues Wiener Tagblatt* elsőnek közölhessen valami érdekes hírt. De azért sohasem mulasztja el meköérni újságíró barátját, hogy nevét és személyét mindenképpen tartsa titokban. „mert kellemetlenség lehetne belőle, ... az embernek ugvis sok az ellensége” ... és Rudolf nagyon félt a kellemetlenségektől... A leggyakoribb téma azonban mégis a politika, főképp a diplomácia. A trónörökös szívesen foglalkozott a külpolitikai vonatkozású problémákkal; magyarázatot keresett az eseményekhez, és ma-héjázus ösztöne sokszor úgy világit a kulisszák mögé, mint fehér reflektor az éjszakába. Egy alkalommal például Berlinbe hívják a német császár egyik fiához keresztapának.

— Ezt a hírt megírhatja, — írja a barátjának — de úgy, mintha Berlinből kapná az értesülést... A keresztelők egyébként mind unalmasak, minél ünnepevesebbek, annál inkább. Ennek a keresztelőnek azonban nagy jelentősége van: ezt a gyöngédséget a bécsi és berlini udvar között a nyugati hatalmak alliance-a és főképp az életképesnek bizonyuló hatalmas francia respublika idézte elő, amelyik 12 évvel Szedan után tagadhatatlan példája annak, hogy Európában a köztársas-

ság is tud nagyot alkotni. Ezzel szemben az eliszakosodott Oroszország nehéz belső konvulziókban fetreng s megszűnt a konzervatív elvek őrzője lenni. Ezért oly gyöngédek egymáshoz a konzervatív bécsi és berlini udvarok...

Egy más alkalommal két könyvet köszön meg Szepsznek. Az egyik az orosz nihilizmusról szól, a másik az egyiptomi felkelés által kiélekedett francia-olasz ellentétéről. Ez utóbbival kapcsolatban így ír a trónörökös:

— Tanulságos példa ez arra, hogy igazán nagy kulturájú népeknél a nemzetiségi eszme egy faj törzselnek összetartozási érzete mennvire háttérbe szorul a nagy politikai és hatalmi kérdések mellett. A nemzetiségi eszme a legközönségesebb állati törvényeken (Grundsätzen) alapszik s tulajdonképpen a testi szimpátiák és ösztönök győzelme a szellemi és kulturális előnyök felett, — melyek minden nemzetek egyenlőségét, a közmopolitizmust hozták az emberiségnek. Én a nemzetiségi és faji ellenségeskedést visszaesésnek tekintem s jellemző, hogy Európának épp a haladásellenes elemei hódolnak leginkább ennek az elvnek. Miként a tudomány, úgy a társadalom is közmopolita lesz idővel. Ausztriában, — anélkül, hogy gróf Taafet érinteni akarnám, — még nem vagyunk azon az uton, mely ilven aranvidókba vezet.

Ezután a muzulmán-problémáról ír, amely már akkor is sok fejtörést okozott az angoloknak, majd így fejezi be egy trónörökösnek kissé szokatlan hangvételét:

— Kár a pénzért, melyet Európa diplomataikra elpazarol...

Rudolf írásai tele vannak rajongással Franciaország iránt. Ez az ősforrása minden liberális ideáknak, — mondja — ezzel szemben Németország csak a megnagyobbított porosz szoldateszka. Rudolf minden „hivatalos tájékoztatás” mellett érezte s ennek minduntalan kifejezést is adott, hogy Európában csak vihar előtti csend van, hogy Oroszország örök ellensége a hékének. És ezért ő már számít a háborúra, a világháborúra, amely után nagy megújodást remélt a monarchiában.

A pénzhiány.

Nem szaporítják a bankjegyeket.

BUCURESTI. A Vittorul írja: Egyes lapok azt a hírt közölték, hogy a Banca Nationala szerződést kötött a kormánnyal, hogy újabb egymilliárdnyi papírpénzt fog kibocsátani, hogy az ipart és kereskedelmet bénító nagy papírpénz szükségén enyhítsen. Információk szerint a hír így nem felel meg a valóságnak. A pénzügyminiszter és a Banca Nationala között tényleg folvtak ugyan tanácskozások, amelyeknek célja valósággal azon intézkedések megbeszélése volt, amelyekkel a fennforgó pénzhiányt meglehetően szüntetni. Erre vonatkozólag a pénzügyminiszter meg fogja ten-

ní a legsürgösebb intézkedéseket, azonban ragaszkodik programjához, amelynek egyik kardinális tétele, hogy *nem emeli a meglevő pénz és bankó mennyiségét.* (Rador.)

Apáthy István meghalt.

(A magyar tudomány gyásza.)

SZEGED. Apáthy István, a volt kolozsvári, most szegedi tudomány egyetem európai hírnévű tanára szerdán délután 59 éves korában meghalt. Apáthy a Magyar Tudományos Akadémiának is tagja volt. Halálát vízkór okozta. Apáthy uttörő munkát végzett az összehasonlító szövettan terén, tudományos dolgozatai a világ minden művelt nyelvére lefordítva megjelentek. Az ő nevéhez fűződik a kolozsvári zoológiai intézet alapítása is, amely rövidesen európai hírnévre tett szert. A Károlyi-forradalom idején Erdély kormánybiztosa volt és éppen a miatt hónapokig román fogságban volt. Minthogy háromnegyed évvel ezelőtt baja annyira súlyosbodott, hogy visszavonult a tanítástól. Apáthyt több külföldi tudományos intézet is meghívta előadások tartására és ilyen tanulmányutjai alatt legtöbbször Nápolyban tartózkodott, ahol a nemzetközi zoológiai állomáson buvárokodott.

A törökök.

(Musztafa Kemal hadserege.)

Townshend angol tábornok, aki odahaza van a Keleten, nemrég Angorán át tért haza egy inspekciós körutjáról és noha Kemal pasának lett volna némi oka a tartózkodásra az angol ábornokkal szemben: nagyon barátságosan fogadta Townshend-et, sőt frontjának egyes szakaszaira is elküldte. Townshend két benyomást kapott Kemal főhadiszállásán. Megállapította azt, hogy nagyon túlzottak a Kemal pasa hadseregének létszámáról elterjedt hírek és a török nacionalista hadsereg távolról sincsen 400.000 ember úgy, amint azt sokfelé hirtették. A másik megállapítás viszont az volt, hogy a török hadsereg nem irreguláris csapatokból áll, hanem mintaszerűen fegyvermezett, jól felszerelt és jól vezetett egységekből. Kemal pasa nem a török tisztikar elitjével kezdte meg hadjárát, de váratlan sikerei után táborába érkezett a török vezérkari tisztek nagyrésze is, a török hadsereg legjobb altisztjei pedig amúgy is Anatóliából kerültek ki. Azt a jó emberanyagot, amelyet Törökország legtörökőbb tartományai adtak Kemalnak, így sikerült jó vezetés alá helyezni. A katonailag kevésbé értékes elemektől Kemal megtisztította hadseregét, már csak azért is, hogy a hadsereg eltartása ne legyen túlságosan nagy teher Anatóliára nézve. Az a szédületes tempó, amellyel 10-12 nap alatt Bruszáig és

patai, eléggé bizonyítják most, hogy Townshend tábornok nem hiába beszélt mintaszerű fegyverről és jó felszerelésről. Ilyen előretörés nem volna lehetséges, igen jól megszervezett train nélkül. Az

Színházi botrányok Budapesten.

(Tüntetés a Tüzek előadásán. — Támadás Hevesi Sándor ellen. — Bárdos faképnél hagyta a Belvárosi-színházat.)

BUDAPEST. A Magyar Színház igazgatóságát a napokban levélben felszólították, hogy Hans Müller *Tüzek* című darabjából, a melyet nemrég mutattak be Aradon, hagyják ki a frivol részeket, mert különben a névtelen levélírók nem állanak jól azért, hogy a Tüzek további előadásait is zavartalanul megtarthatják. A színház igazgatósága a terrorisztikus, önkényeskedő hangú levél felszólításának természetesen nem tett eleget és továbbra is a maga egész teljességében adatta elő a darabot. Tegnap este azután, amikor a Tüzek előadása közben Darvas Lili és Tarnay Ernő léptek a színpadra a zsufolt karzaton fiatal emberek tömege kezdett zajongani. Közbekiáltottak:

— Elég volt! Disznóság! Hol vagyunk, az erdőben?

A zürzavar egy perc alatt általános lett. A főszereplő Darvas Lili az izgalomtól elájult és a függőnyt erre lebecsajították. A rendőrség rövidesen véget vetett a zajongásnak és a zajongók közül hármat letartóztatott. Az előadást egy negyed óra múlva folytatták.

BUDAPEST. A Nemzeti Színházban felújításra tüzték ki Brieux darabját a *Vörös talárt*. A Szózat tiltakozott a darab újra színrehozatala ellen azzal az érveléssel, hogy a darab tendenciája sérti a bírói tekintélyt. Ugy hirdette, hogy Vass József miniszter meg fogja nézni az előadást és meg fogja állapítani, hogy a darab keresztény nemzeti szempontból kifogás alá esik. Hevesi Sándor, a Nemzeti igazgatója ezek után kijelentette, amennyiben a darab bántja komoly körök érzékenységét, le fogja venni a műsorról. Ok nélkül azonban nem akar precedenst teremteni a kívülről való befolyásolásnak. A Szózat írja ugyancsak, hogy ezután a kultuszminiszter közölte is Hevesi igazgatóval azt a kívánságát, hogy a darabot vegyék le a műsorról, ami meg is történt. A Szózat ennek dacára is továbbra is támadja Hevesi Sándort és azt hangoztatja, hogy már maga az is hiba volt, hogy Hevesit nevezték ki a színház igazgatójává, de a lap szerint azért, mert a Vörös talárt műsorra tüzte egyszerűen lehetlenné vált Hevesi helyzete a színház igazgatói székében. A darabnak műsorra való kitűzésében vagy Hevesi szándékosságát vagy tévedését okolja, amennyiben ez utóbbi állana fenn, ez esetben Hevesi szerinte csak ítélőképességének hiányáról tett tanubizonyosá-

got. A lap végül még azért is helytelennek tartja Hevesi kinevezését, mert zsidó, s így idegen fajiságánál fogva nem érezheti kellően át a magyarság kultúrkövetelményeit a keresztény szellemet, a keresztény érzésmódot és a mai izgatott idők hangulatát.

BUDAPEST. A Belvárosi Színház alapítója, dr. Bárdos Artur és az Unio vezérigazgatója, Beöthy László között évek óta fennálló nézeteltérés szeptember elején nyílt ellenségeskedésben robbant ki és amint azt a lapok már közölték, Bárdos Artur távozásával végződött. Bárdos úgy egyezett meg az Unioval, hogy e szezont végéig vezeti még a Belvárosi Színházat és aztán három évi fizetéssel, mint végkielégítéssel, búcsút mond az Unionak és a Belvárosi Színháznak. Ezt a megállapodást fölbortotta azonban a Belvárosi Színház pénteki bemutatója. A Belvárosi Színház két mérsékelt idegen darabot hozott színre, amelyek előadását Beöthy szerint Bárdos forszírozta. Éppen ezért a bemutatót követő napon Beöthy értesítette a Belvárosi Színház igazgatóságát, hogy a rendezőként szerződött Baróthy Józsefet az Unio főrendezővé nevezte ki és ő, mint az Unio vezérigazgatója, Baróthyval óhajtja a Belvárosi Színház legközelebbi újdonságának szereposztását megbeszélni. Rögtön be is rendelte irodájába a vasárnapi napra Baróthyt. Ennek az intézkedésnek Bárdos azonnal levonta konzekvenciát és még aznap Berlinbe utazott. Így a Belvárosi Színház igazgató nélkül maradt és most úgy tervezik, hogy Beöthy a Király-utcai központi irodából fogja dirigálni a Belvárosi Színházat.

Sport.

—Football. AMTE—Gloria CFR. 0:0. Bajnoki mérkőzés. Az AMTE. Csapó és Brigmann nélkül, de Vincével és Vizváryval megerősítve, a Gloria-CFR. két tartalékkal handikapolva vette fel a versenyt. A játék mindvégig erős küzdelem volt a győzelemért, az AMTE. csatárai talán egy kicsit veszélyesebbek voltak ellenfelüknél. Mindkét csapat egy-egy tizenegyest hagyott kihasználatlanul. A kitűnő védelmek az egész játék folyamán megtudták akadályozni a csatárokat a goallövésben. A mérkőzést dr. Kampfi (MAFC.) vezette.

AMTE. II.—Hercules 6:0. Bronz-labdamerkőzés.

Gratulálnak Vilmosnak.

(Eitel Frigyes is részt vesz az eljegyzésen.)

BUDAPEST. Vilmos excsászár október ötödikére kitűzött eljegyzésén, amelyet a hollandiai hatóságoknak is hivatalosan bejelentettek, az extrónörökösön kívül Eitel Frigyes herceg is részt vesz. Az eljegyzés után Hermina Reuss hercegnő, gyermekei közül a három legfiatalabbat Doornba hozatja, míg a két legidősebb Németországban folytatja tovább a tanulmányait. A doorni kastély portáslakában ívet tettek ki, amelyre sok gratuláns írta fel nevét. Kedden este Steitz polgármestere vacsorára hívta meg a volt császárt s a trónörökösét és pohárköszöntőt mondott. Szerencsét kívánva a volt uralkodónak új frigyéhez, Reuss Hermina hercegnő, az excsászár menvaszszonya a reuss-greitz-i uralkodó hercegi családból származik és testvérhuga a lemondott XXIV. Henrik uralkodó hercegnek. A hercegnő 1887-ben született és 1907-ben nőül ment Schönach-Carolath György János herceghez, aki 1920-ban meghalt. Házaságukból öt gyermek származott: János György, Vilmos György és Ferdinánd hercegek, valamint Hermina és Henriette hercegnők. A legidősebb gyermek János György herceg tizenöt a legfiatalabb Henriette hercegnő pedig csak négy esztendő.

Betiltott szoborleleplezés.

(Színháznyitás — botrányal.)

A targumresi (marosvásárhelyi) magyar színészet szombaton kezdte meg ezévi működését Fekete Mihály igazgatása alatt. A színtársulat lázas igyekezettel készült az első előadásra, a *Traviata* előadására. Fekete Mihály az első előadás ünnepélyességének emelésére elhatározta, hogy elkészítteti a marosvásárhelyi magyar színészet megmentőjének, Bodor Pál bankigazgatónak szobrát és azt a megnyitó előadás keretében ünnepélyesen leleplezi. Fekete Mihály a színpártoló egyesület elnökének mellszobrát N. Szabó Vera szobrásznővel készíttette el. Szabó Vera csak a múlt hét keddjén fogott hozzá a munkához, amelyet szombaton már be is fejezett. A szobor szombaton este ott állt művészi élethűségében a színpadon, babérfák között és várta leleplezését. A színpadi esemény rendkívüliségére Marosvásárhely közönsége is lelkes izgalommal készülődött. Annál nagyobb megdöbbenést okozott a rendőrprefektus rendelete, amely az előadás megkezdése előtt érkezett a színházhoz. A prefektus minden indokot feleslegesnek tartva, megtiltotta a szoborleleplezést. A színház igazgató magyarázatot kért az érthetetlen rendelet okáról, a prefektus azonban minden magyarázatot megtagadott. Marosvásárhely előkelőségének nagyrésze személyesen interveniált a prefektusnál a szoborleleplezés érdekében, a rendőrprefektus azonban megma-

radt első elfatározása mellett. Az évadmegnyitó előadás ünnepélyessége veszélyben forgott és a közönség sajnálkozással belenyugodott a változhatatlanba, hogy a szoborleplezés elmarad. Annál nagyobb volt a meglepetés, mikor a függöny felgördült s a szobor ott állt eleven szépségében a színpad közepén. Tapsorkán és lelkes jelentelek között tartotta meg Fekete Mihály szoborleplező beszédét. A közönség ezután a szobor alkotóját, Szabó Vera szobrászművésznőt ünnepelte.

Csak az ünnepség lefolyása után ocsudott fel a közönség meglepetéséből. Kiderült, hogy Fekete Mihály a maga felelősségére tartotta meg a szoborleplezést.

HIREK.

Nyolc oldal.

A háborús és a háború után következő viszonyok rendkívül megnehezítették a sajtó munkáját és különösen nehéz volt az aradi sajtó helyzete, amely békeidőben vezetőszerepet vitt és most, hogy a határszélre került nagy küzdelemmel és sok áldozattal tudta csak pozícióját megtartani. Lassan-lassan enyhül a reánk nehezedő súlyos helyzet és az *Aradi Közlöny* mindinkább közeledik békebeli nivójához. Régi fejlett nyomdai technikánk visszaállításával, szerkesztőségünk és tudósítógárdánk kiterjesztésével lázasan dolgozunk azon, hogy olvasóközönségünk azt az *Aradi Közlönyt* kapja mindennap a kezébe, amelyet már a régi békeidőben megszeretett és megszokott.

A fejlődés és haladás útján most ulabb stációhoz jutott el az *Aradi Közlöny* — ezután minden nap nyolc oldal terjedelemben jelenik meg lapunk és gyakran 10—12 oldalon hozzuk a legfrissebb események érdekes és részletes leírását. A környéken, a belföldön és a külföldön számos tudóstört tart az *Aradi Közlöny* és távirati közléseik révén minden eseményről a leggyorsabban és legkimerítőbben számolhatunk be olvasóinknak.

Ma, amikor az egész világon nehéz a sajtó helyzete, a súlyos terhek alatt egymásután roppannak össze és szűnnek meg még régi világunk is, nagy áldozatokat igényel az *Aradi Közlöny* terjedelmének ez a bővítése és igen sokba kerül a pontos és terjedelmének megfelelő hírszolgálat fejlesztése, de lapunk, amely fenn állása óta mindig előljárt, most is meghozza az áldozatokat, mert szükségesnek tartjuk, hogy a mai nagy világeseményekről a mi olvasóink minél hamarabb és minél gyorsabban értesüljenek.

— **Averescuék a koronázáson.** Bucuresti. Averescu tábornok, a néppárt vezére ma kihallgatáson jelent meg a király előtt. A kihallgatáson bejelentette Averescu, hogy a néppárt részt vesz a koronázáson, melyet Goga nem hivatalosan bár, de már az uralkodó tudomására hozott.

— **Földrengés Budapesten.** Budapest. Tegnap déluán 6 óra körül gyenge földrengést lehetett érezni a magyar fővárosban.

— **Elhalasztott bevonulás.** Bucuresti. A hadügyminiszter rendeletet tett közzé, amely az október elsejére hirdetett bevonulást november elsejére halasztja el. A miniszter intézkedett, hogy a katonai hatóságok kellő időben értesítsék a hadköteles újoncokat. (Rador.)

— **Kilenc évre választják a polgármestert.** Bucuresti. A közigazgatási reform előkészítésére kiküldött bizottság a belügyminiszteriumban tartott tegnapi értekezletén elhatározta, hogy a közigazgatási és községi reformtervezet alapelveül az autonómiát fekteti le. A polgármestert kilenc évre fogják választani.

— **Nem vol merénylet.** Bucuresti. A vales-largai hid ügyében kiküldött vizsgáló bizottság megállapította, hogy a hid leromlását nem bűnös merénylet idézte elő. (Rador.)

— **Uj pénzügyi adminisztrátor** Aradon. Az Aradról eltávozott Sofrorescu pénzügyi adminisztrátor utódja Petrescu Illés adminisztrátor személyében ma megérkezett Aradra. Petrescut az aradi pénzügyigazgatóságához a regábel Bacanból helyezték, ahol hasonló beosztása volt. Az új adminisztrátor a napokban foglalja el hivatalát.

— **A koronázási hadgyakorlatok.** Bucuresti. A koronázási hadgyakorlatokkal kapcsolatban a nagyvezérkar az 1916—1918. évi korosztályok behívását határozta el. A tartalékos tisztek közül csak azok vonulnak be, akik nem voltak a harctéren és akik a legutóbbi években nem teljesítettek hadi szolgálatot. A volt hadifoglyok közül be kell vonulni azoknak, akik nem teljesítettek fegyvergyakorlatot. (Rador.)

— **Esküvő Pényes esküvő** ment végbe tegnap délután az aradi minorita templomban. Dr. Simó Károly orvos *Ilonka* leányát vezette oltárhoz *Kintzig Gézának* fia, *Kintzig János*. *Kaiser Lajos* pápai prelátnak vezette az ifjú párt. A szertartás alatt a templom hatalmas hajója egészen megtelt érdeklődőkkel és a bejárat előtt is nagy közönség várta a menyasszonyt és a vőlegényt. A násznagyok *Laczay Istvánné* és *Jombart Lajos*, a menyasszony fajtörűti *Kürthy Istvánné* volt. Koszoruspárokként *Kintzig Endre* — *Heinrich Lala*, *Kintzig Tibor* — *Kovachich Izabella*, *Laczay József* — *Szűry Mária*, *Heinrich Károly* — *Madarász Erzsébet*, *Jeszenszky Béla* — és *Szűry Gabi* szerepeltek a szertartásnál. Az esküvői lakomát a Rákóczi-utcai Kintzig-házban tartották meg, amelyen a *Simó, Kintzig, Laczay, Hadsz* és *Kaiser* családok vettek részt. A fiatal pár Fischkutra utazott.

— **Ankét a tüzőltő felszerelések ügyében.** A város vezetősége ma délután ankétet tartott a tüzőltő felszerelések ügyében, amelyen igen kevesen jelentek meg. Dr. Robu János főpolgármester üdvözölte a megjelenteket, majd Mihailovics Gyula tüzőltőparancsnok előterjesztést tett, hogy az aradi tüzőltőségnek szüksége van egy motorfecskenőre és szaporítani kell a vízcseppek számát, ezenkívül tüzjelzőket állítsanak fel. A mai ankétén azt a határozatot hozták, hogy egy bizottságot alakítsanak, amely foglalkozni fog az ügyvel és azután hoznak érdemleges döntést.

— **Értékes adomány az új zsinagóga javára.** Az izraelita újév alkalmából Braun Gusztáv aradi téglagyáros ötvenezer téglát adományozott a zsidó hitközségnek az újonnan felépítendő zsinagóga számára. Az adomány értéke minegy 80 ezer lei.

— **Gróf Teleki Pál — disz doktor.** Budapest. Gróf Teleki Pált, a szegedi első kerület képviselőjét október elsején a szegedi egyetem disz doktorává fogja avatni. Szeged város ez alkalomból gróf Teleki Pált, aki kiváló földrajztudós, nagyszabású ünneplésben fogja részesíteni.

— **Ivánfi Jenő meghalt.** Budapest. Ivánfi Jenő, a Nemzeti Színház főrendezője és örökös tagja tegnap meghalt. Csütörtök reggel ravatalozták fel a Nemzeti Színház előcsarnokában, ahonnan csütörtökön délután kísérték el utolsó útjára. Ivánfi Jenőt Aradon is ismerik. Évekkel ezelőtt nagy sikerrel játszotta el az aradi színházban két legjobb szerepét: a *Velencei kalmár* Shylock-ját és a *Tartuffe*-ot.

— **Véget ért a budapesti fuvaros-sztrájk.** Budapest. A fuvarosok és alkalmazottaik között az ellentétek elsimultak. A szállító cégek munkasaikkal megegyeztek, de ennek következtében egyszersmind fel is emelik a szállítási díjakat.

— **Az összeférhetetlen lakó cimen az Aradi Közlöny foglalkozott** Dávid József és Kara Győző között fennálló viszálykodással. Miután a lapokban megjelent dolgok téves információkon alapultak, Dávid József kijelentette előttünk, hogy nem akar senkivel polemikába bocsátkozni és így az ügyben a bíróság fog dönteni.

— **Aradi ifjak párbaja** című közleményünkre nézve azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a felek békés uton intézték el az ügyet és így a dologból nem lesz párbaj, mert a kölcsönös felvilágosítások után a fegyveres elégtételadásra nem ferog fenn ok.

— **A perzsaszőnyeg tanfolyam** megkezdődött a megyeházán. A kurzus október 15-ig tart. Beiratkozni állandóan lehet.

— **Atutalásokat jutányosan és pontosan eszközöl** a Lloyd-Bank (Minorita-templommal szemben.)

Mozl.

* **„Vadászat a dollár-kincsek után.”** Pénteken először vetíti az Apolló színház. Az óriási siker jegyében folyó Harry Piel sorozat egyik legérdekesebb, legsikerültebb és egészen önálló részét képezi. Ez a rész meghozza Harry Piel fölünyes győzelmét Brown felett, akit hatalmas küzdelem árán végül is sikerül a rendőrség kezére juttatni. A kiváló kép felépítése teljesen újszerű és így változatos meséje mellett egészen újszerű élvezetet nyújt a nézőnek.

* **„Veritas Vincit”** — II. részben mutatta első ízben csütörtökön az Uránia színház. És győz az igazság... ez a mottója annak a hatalmas kétrészes képnek, amelynek bemutatóján zsufolt ház gyönyörködött a szebbnél-szebb és művészi kivitelű felvételekben. Ez a kép tökéletesen adta vissza azokat a korokat, amelybe a kép meséje elvezet. A darab meséjének középpontjában a végzetlen

bajos szöke szépség: Mia May áll, akinek művészete diadalmas sikerre vezeti a darabot. A kiváló kép második része pénteken utoljára kerül vetítésre az Apolló műsorán.

* **Jön „Sandor Matyás”, az Uránlában.** Szombaton lesz a közönség sürgető kívánságára a Caumont filmgyár remekének Sandor Matyásnak, Verne Gyula örökszép regényének reprize. A darab iránt már is hatalmas érdeklődés nyilvánul meg a közönség körében, amely egyízben már gyönyörködött a kép minden tekintetben művészi kiállításában, a mely méltó kerete a Verne Gyula hatalmas regényének. A szombati bemutató külön esemény lesz Arad filmkulturájában, a mely iránt megérdemelt érdeklődés nyilvánul.

Közgazdaság.

Esett a márka.

Zürichben két nap óta erősen zuhant a márka. Az utóbbi időben 0.38 körül állott, tegnap a nyitásnál 0.35.25, zárlatnál már 0.33.50 volt az árfolyama. Ma 0.31-en indult és a zárlatnál csak fél pontot javult. A márka esése a berlini nagy valuta-haussera vezethető vissza. A magyar korona, amely egy napra 0.22.50-es árat ért el Zürichben, ma 0.21-re esett vissza.

Aradi valutaárak (szept. 28.) Dollár 162, márka 12, szokol 5.—, dinár 1.80, francia frank 13.80, magyar korona 7. Kifizetések: Budapest 15.75, Bécs 4.70, Berlin 10.50, Prága 5.10.

Bucuresti tőzsdézárlat (szept. 28.) Márka 11.50—11.75, sterling 700—705, francia frank 12.80—12.85, svájci frank 29—29.5, dinár 1.75—1.80, dollár 162—163, osztrák korona 26—27, magyar korona 6.50—6.75, szokol 5—5.05. Kifizetések: Páris 12.35, London 7.16, Newyork 165, Milano 6.95, Zürich 30.5, Prága 5.—, Bécs 21, Berlin 11.50, Budapest 6.50.

Zürichi nyitás (szept. 28.) Berlin 0.31, Newyork 536, Milano 22.90, Prága 16.65, Budapest 0.21.50, Zágráb 1.80, Bécs 0.0075, osztrák bélyegzett korona 0.00875, Varsó 0.06.

Zürichj zárlat (szept. 28.) Berlin 0.31.50, Amszterdam 207.75, Newyork 536, London 2355, Páris 40.55, Milano 22.60, Prága 16.60, Budapest 0.21, Zágráb 1.80, Varsó 0.06, Bécs 0.0075, osztrák lebélyegzett korona 0.00875.

Budapesti devizaközpont jegyzései (szept. 28.) Napoleon 9400, dinár 31.20—32.80, Amszterdam 970—995, Bucuresti 15.50—16.50, London 11.125—11.425, Berlin 1.70—1.90, Róma 105—110, Páris 190—195, Prága 78—82, Zürich 470—485, Bécs 310—320, Zágráb 7.80—8.20, Newyork 2500—2575, Varsó 34—35.

Budapesti értékpapír tőzsde (szept. 28.) Magyar hitel 9000, Osztrák hitel 1600, Salgó 72—73000, Rima 15700, Déli vasut 9400, Államvasut 46000, Atlantika 6300, Kőszén 14000, Szlavónia 4350, Országos fa 3150, Földhitelbank 6500, Viktória 32000, Angol-magyar 1750, Izzó 44000, Schlick 7000, Urikány 67500, Baróti 3600, Cukor 35000, Beocsini 51000.

Budapesti értékpapírtőzsde zárlat (szept. 28.) Magyar hitel 8350, Osz-

„RENAISSANCE“

Divatruház, Str. Bratianu (Weltzer János-utca) 2.

Kabát kelmék 150 cm. széles 175.— Lei
Francia flanel 31.— Lei
Valódi angol velourok és férfi öltöny szövetek állandó nagy raktár, tisztviselők 5 százalék kedvezményben részesülnek

trák hitel 1500, Salgó 70500, Rima 15600, Déli vasut 8600, Államvasut 43000, Kohó 47000, Atlantika 6100, Ganz 61500, Kőszén 13300, Papir 6150, Nasici 64000, Szlavónia 4050, Országos fa 3150, Földhitel-bank 6700, Viktória 4900, Angol-magyar 1625, Leszámitoló 2200, Kereskedelmi hitel 1050, Beocsini 46000, Urikány 64000, Fegyver 39000, Láng 11000, Lipták 3250, Schlick 7100, Baróti 3575, Brassói 25500, Izzó 43500, Cukor 42000, Olaj 10800.

Bécsi hivatalos jegyzés (szept. 28.) Prága 2300, Zágráb 250, Bu-

dapest 30.50, Varsó 9.10, Milano 31.80, London 329.700, Newyork 74775, Páris 5690, Zürich 13950, Berlin 48.50, Amszterdam 29000.

= Románia részeseése az osztrák-magyar bank aranyából. Bucuresti. Az Osztrák-Magyar Bank likvidáló bizottsága értesítette a román kormányt, hogy a Románia részére járó aranyból 20 millió 900 ezer aranykorona átvétele céljából egy bizottságot küldjön ki Bécsbe. Az Osztrák-Magyar Bank likvidáló-bizottsága Jugoszlávia részére 14 millió 500 ezer koronát állapított meg aranyban. (Rador.)

tinápolyból ideérkezett és csatlakozott a lázadókhöz Most utban van Athén felé.

PÁRIS. Miután Svájc megtagadta a lemondott király ama kérelmét, hogy beutazási engedélyt adjon, Konstantin ennek következtében Amerikába készül. Konstantin amerikai útja miatt most Washingtonban tárgyalásokat folytatnak Konstantin amerikai sógornőjének, Leed amerikai milliárdos özvegyének közbenjárásával. A lemondott királyt egyelőre egyik rokonának London közelében levő villájába hívták meg.

BRILLIANS KÖVEKET,
ARANY ÉS EZÜST TÁRGYAKAT
legmagasabb áron vesz: 12886
HIRSCH JENŐ órák és ókszerész
Str. Mell... (Föray utca).

Uj hordók
Prima tölgyfából készített transport és kisebb hordók kaphatók:
Grünwald Ferencz
kádármesternél.
Arad, 1:558;
Bulev. Regele Ferdinand 28.
Telefon 756.

Román fordítások
valamint írásmunkák írógépelve elsőrendű munkaerők által díscréció mellett legolcsóbban:
Bodnár József
írógép vállalatánál, a főpostával szemben

Szilvaiz és gyümölcslejár
osomagozására alkalmas 50 g és 100 kilogramos g 4440
bükkhordókat
4 vasabroncsossal, továbbá 10 és 25 kilogramos gyalult és cinkelt ládákat prompt szállít legolcsóbb napi áron:
Erdőkitermelő Hordó és Faárnyár R.-I.
Oradea-Mare (Nagyvárad) Újasi-tér. : Telephon 181. : Sürögnyclm: „Hordóia“.

Bognár mestert,
aki 20-25 munkással bíró gépüzemet vezetni tud, — ügyes, agilis szakember, — **felvesszünk.**
Segédek állandó munkát kaphatnak.
Rusz Mihály és Fla, Lugoj.

Budapesten
a belvárosban, legjobb családúál szép, modern lakásban
elhelyezést és teljes ellátást
kaphat jó családból való egy vagy két urileány, esetleg fiu, akik Budapesten nyerik neveltetésüket. 4571
Bővebbet a kiadóhivatalban.

Étkezési célokra alkalmas
fehér burgonya
ab Arad waggontételekben október havi feladásra
eladó.
Érdeklődőkkel továbbiakat közöl:
Rosenberg Arthur Arad, Str. Moisa Nicoara (Petőu.) 1.
Telefon 108. 12556

Konstantin király lemondott.

(Porrongások Görögországban. — Kormánybukás Venizelosz miatt.)

ATHEN. A Reuter ügynökség jelenti, hogy Konstantin görög király lemondott

PÁRIS. A Havas ügynökség jelentése szerint a görög kormány lemondott.

BÉCS. A lemondott Konstantin király utóda legidősebb fia György herceg trónörökös lesz. György herceg 32 éves. Katonai tanulmányait Görögországban kezdte és Németországban fejezte be. Nemrég nőül vette Erzsébet román királyi hercegnőt. Törekvései komoly igyekezetre vallanak és a görög nép előtt népszerűvé tették. Valószínű, hogy Venizelosz csakhamar át fogja venni a kormányzást.

ATHEN. Konstantin király a következő kiáltványt intézte lemondása előtt a görög néphez:

— Engedve a hellén nép ünneplésesen megnyilatkozott akaratainak 1920. december hatodikán visszatértem Görögországba és újra magamra vállaltam királyi kötelességeimet. Akkor kijelentettem és esküt tettem, hogy az alkotmány rendelkezéseit mindig szigoruan megtartom. Kijelentésem megfelelt mind akaratomnak, mind pedig a nép kívánságának, akár Görögország nemzetközi érdekeinek. Az alkotmány megszabta határok között mindent megtettem, amit emberileg megtehettem a nemzet érdekének megvédésére. A mai szerencsétlen események országunkat válságos helyzetbe sodorták. Azonban Görögország, amelynek történelme azt mutatja, hogy anynyi évszázadokon keresztül minden nehézséget le tudott győzni, most is felül fog kerekedni a jövője elé tornyosuló akadályokon és folytatni fogja dicsőséges, fényes útját. Minthogy senkinek a lelkében sem akarom meghagyni a képtelen legcsekélyebb árnyékát sem abban a tekintetben, hogy jelenléttem a királyi trónon még oly csekély mértékben is akadályozza a

hellén nép szent egységét és barátai segítségét, leköszöntem a királyi hatalomról. Ettől a perctől kezdve legidősebb fiam, György a királyotok. Bizonyos vagyok abban, hogy az egész nemzet egyesülni fog és mellé áll, hogy egész erejéből segítse őt és minden áldozatot meghozzon azért, hogy nehéz munkájában sikert érjen el. Ami engem illet, boldog vagyok, hogy ismét alkalmam nyílt, hogy magamat újra feláldozhassam Görögországunkért és még boldogabb leszek, ha népem, amelyet annyira szeretek, teljes egyetértésben fogom új királyam körül látni. Ez lesz a legbiztosabb záloga annak, hogy a hazát az új dicsőség és az új nagyság felé viszik. Minden áldozat kicsi erre a célra. Kész vagyok arra, hogy a hadsereg élén harcoljak az országért, ha a kormány és a hellén nép szolgálatomat a hazára fordítják.

PÁRIS. A Reuter ügynökség jelenti Athenből, hogy a kormány Venizelosz miatt mondott le, mert a kormány nem szánt Venizelosznak semmiféle szerepet a békekonferencián tekintettel Venizelosznak a kormánnyal szemben elfoglalt álláspontjára. A békekonferencia görög delegátusa valószínűleg Triani Állakes lesz, aki máris előkészítő megbeszéléseket folytat.

ATHEN. A görög szigeteken és Macedonía több városában forradalom tört ki. A katonaság és a felkelők között elkezdődött küzdelmek folynak le mindenütt számosságos halottal és sebesültekkel. Az utóbbi napokban sikerült valamennyire a rendet helyreállítani.

BÉCS. Venizelosz volt görög miniszterelnök kijelentette, hogy nincsen abban a helyzetben, hogy Görögországot képviselhesse akkor, amikor a felelősséget nem vállalhatja.

PÁRIS. Szalonikiból jelentik: Az Avers görög cirkáló a fenyegető helyzet miatt távozva Konstan-

A szerkesztésért: **KAROLY JÓZSEF** felel.
Cenzurat: **Dr. Romul Mager.**

Bér- és magánházak,
gyáralapításra, gazdálkodásra alkalmas házak, fűszerüzlettel, korcsmával rendelkező házak 2-7 szobás lakásokkal ELADOK. Bővebbet: WALLINGER-irodában, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 10. 12486

FRISS HAL
érkezett **LUTTWÁK JÓZSEF** céghez.
Ugyanott burgonya is kapható.
Szénát, szalmát, zabot minden mennyiségben vesz.
Lencsét és burgonyát elad waggontételekben
„DOINA“ Str. Baritlu (Rákóczy-utca) 5. 4619

Üzemben levő gazdasági gépek,
u. m.: 1 gőzeke garnitúra, 1 drb. 50-55 lóerős Stock-rendszerű W. D. motorszántógép, 1 drb. 60 lóerős Hart Parr tractor szántóke, 1 db. lóerőre berendezett széna és szalma préselő gép, 1 drb. 8 lóerős cséplőgarnitúra és mindenféle gazdasági eszközök és felszereléssel 12556
jutányos áron eladók
a „Chisineu-i (Kisjénő-i) Aradm. Béruradalomban.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.
Arad állomáson f. é. október hó 2-án reggel 9 órakor tartandó nyilvános árverésen a következő áruk kerülnek eladásra:
1 waggon tűzifa,
1 waggon bükkfa,
1 waggon téglá
más egyéb talált tárgyak és különféle visszamaradt áruk.
461. A raktárfőnökség

Női és gyermekkabátok, kosztümök, intőzeti ruhákban nagy választék eladó árak mellett **Katona Imre cégnél** Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) és Strada Cervia (Hunyadi-utca) sarok. 4596

